

Τα μοναστήρια της Βοιωτίας την περίοδο της Επανάστασης του '21

του Παναγιώτη Μωραΐτη, μαθητή Α' γυμνασίου

Την περίοδο της επανάστασης του 1821 τα μοναστήρια στην περιοχή της Βοιωτίας έπαιξαν σημαντικό ρόλο καθώς από εκεί ξεκίνησε η επανάσταση στη Ρούμελη. Πιο συγκεκριμένα στη Μονή του Οσίου Λουκά η οποία θα είναι ένα από τα μοναστήρια όπου θα αναφερθούμε. Επιπρόσθετα οι μονές προμήθευαν με τρόφιμα τα στρατεύματα των Ελλήνων. Πολλοί μοναχοί πολέμησαν στο πλευρό των οπλαρχηγών συμβάλλοντας και στον ένοπλο Αγώνα.

Μονή Οσίου Λουκά:

Η Ιερή μονή του Οσίου Λουκά τον εν Στειρίω έγινε το ορμητήριο της Ρούμελης αφού πρώτα ο Ησαΐας Δεσπότης Σαλώνων με τον Αθανάσιο

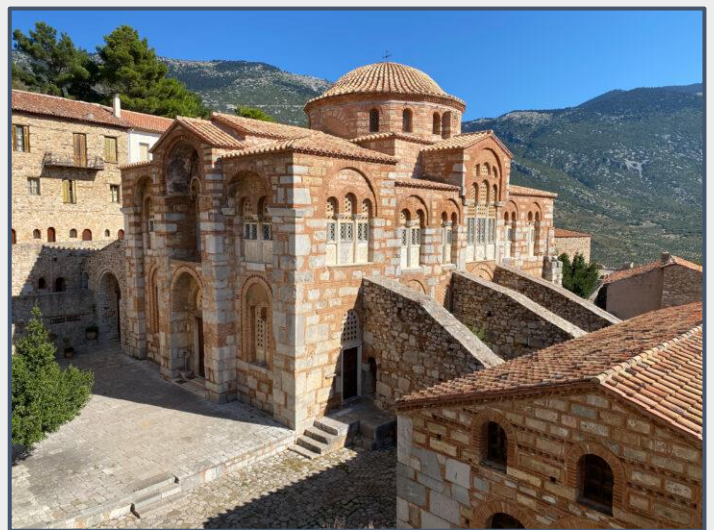
Εικόνα 1: Όσιος Λουκάς Βοιωτίας, έργο της ζωγράφου Ιωάννας Ξέρα.

Εικόνα 2: Ο Ησαΐας Δεσπότης Σαλώνων.

Διάκο, ευλόγησαν στις 27 Μαρτίου 1821 τα ρουμελιώτικα όπλα και κήρυξαν επίσημα την Επανάσταση. Μετά την πυρπόληση της Λιβαδειάς τον Ιούνιο του 1821 από τον Ομέρ Βρυώνη, οι επαναστάτες συγκεντρώθηκαν στην μονή και άρχισαν να επιστρέφουν στο Μοριά.

Λίγους μήνες αργότερα ο Οδυσσέας Ανδρούτσος ξεκίνησε και πήρε πίσω την Λιβαδειά. Ο Δράμαλης κατέστρεψε το μοναστήρι το 1822-1823 όμως η μονή κατάφερε εντέλει να επιβιώσει χαρίζοντας και διαθέτοντας την τεράστια περιουσία της στον Αγώνα. Σήμερα πολλά κειμήλια φυλάσσονται στη μονή όπως η ενδυμασία του Ησαΐα και το όπλο του Αθανάσιου Διάκου.

Εικόνα 3: Όσιος Λουκάς Βοιωτίας, Στείρι.

Μονή Λυκούρεση:

Εικόνα 5: Ιερά Μονή Λυκούρεση ή Παναγία του Μύρου, Χαιρώνεια.

Στην Ιερά Μονή Λυκούρεση ή Παναγία του Μύρου της Χαιρώνειας, φιλοξενήθηκε ο Αθανάσιος Διάκος όταν περίμενε πολεμοφόδια και άντρες από την Αράχωβα για να πάει προς τη Λιβαδειά που την απελευθέρωσε την 31^η του Μάρτη. Ο Αθανάσιος Διάκος συγκέντρωσε στρατό από όλα τα γύρω χωριά και με όλα τα παλικάρια του ξεκίνησε απ' τη μονή Λυκούρεση την νύχτα 28 με 29 Μαρτίου 1821 για την απελευθέρωση της Λιβαδειάς.

Εικόνα 4: Ιωάννα Ξέρα, Ιερά Μονή Λυκούρεση Βοιωτίας. Ελαιογραφία 1,20 X 0,80.

Αγία Παρασκευή Λιβαδειάς:

Στον ιερό ναό της Αγίας Παρασκευής της Λιβαδειάς τελέστηκε πανηγυρική δοξολογία την 1^η Απριλίου του 1821 παρόντος του ελευθερωτή της Αθανασίου Διάκου και του Σαλώνων Ησαΐα για την απαλλαγή της χώρας από τους τύραννους. Μετά το τέλος της τελετής λέγεται πως ο Διάκος, εκφώνησε

συγκινητικότατο λόγο τελειώνοντας με το "Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή". Έπειτα υψώθηκε από τον Διάκο η σημαία με τον Άγιο Γεώργιο και το σύνθημα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ κεντημένο πάνω της. Οι δυο άνδρες λίγες μέρες αργότερα θα πέσουν ηρωικά μαχόμενοι για την ελευθερία της πατρίδας· 23 Απριλίου, ανήμερα του Αγίου Γεωργίου, ο Ησαΐας έπεσε μαχόμενος στη Χαλκωμάτα και ο Διάκος συλλήφθηκε στην Αλαμάννα.

Εικόνα 6: Ι. Ν. Αγίας Παρασκευής Λιβαδειάς.

Εικόνα 7: Ο Σταυρός στον οποίο ο Διάκος όρκισε τους Αγωνιστές του.

Εικόνα 8: Από εκδήλωση της ενορίας, την ημέρα της επετείου της κήρυξης της Επανάστασης.

Μονή Ιερουσαλήμ ή 'Γερσαλή':

Εξίσου σημαντική ήταν η Μονή Ιερουσαλήμ ή 'Γερσαλή' της Παναγίας στην Δαύλεια. Έγινε κέντρο ανεφοδιασμού των πρώτων επαναστατικών σωμάτων στην Ανατολική Ρούμελη δίνοντας όλα τα χρήματά της για τον Αγώνα και την επιβίωση υπόδουλων οικογενειών. Για το λόγο αυτό πολλές φορές πολιορκήθηκε, κατακτήθηκε και καταστράφηκε από τους Τούρκους.

Εικόνα 9: Παναγία Ιερουσαλήμ Δαύλειας 1,20 X 0, 80, Ιωάννα Ξέρα.

Την άνοιξη του 1823, όταν η Επανάσταση συγκλονίζει την Ελλάδα, Τουρκικές δυνάμεις υπό τους πασάδες Μπερκόφτσαλι και Σελήμ βαδίζουν προς το μοναστήρι, μετά την μάχη που κράτησε όλη μέρα, οι μοναχοί και τα παλικάρια αφού τελείωσαν τα πυρομαχικά, το εγκατέλειψαν στους Τούρκους που το λεηλάτησαν και το παρέδωσαν στις φλόγες.

Η Παναγία παρουσιάζεται στον ύπνο του Σελίμ και τον διατάζει να το ξαναφτιάξει... Εκείνος πρόσταξε τους 200 χριστιανούς αιχμαλώτους που τον ακολουθούσαν να το επισκευάσουν.

Εικόνα 10: Μονή Ιερουσαλήμ, Δαύλεια.

Αξιοσημείωτο είναι ακόμη πως ενημέρωσε τον Καραϊσκάκη ότι 2000 Τούρκοι έχουν σκοπό να διαβούν από την Αράχωβα στα Σάλωνα βοηθώντας τον έτσι να πετύχει σπουδαία νίκη στη Μάχη της Αράχωβας το Νοέμβριο του 1826 διασώζοντας με αυτόν τον τρόπο την επανάσταση στη Ρούμελη αλλά και στη Στερεά.

Αγία Σωτήρα Μαυροματίου:

Στην Αγία Σωτήρα Μαυροματίου, στο μετόχι της Μονής Σαγματά, στις 26 Οκτωβρίου 1825 βρήκε θάνατο ο Αθανάσιος Σκουρτανιώτης, σημαντικός οπλαρχηγός της Βοιωτίας. Ο Σκουρτανιώτης με 40 παλικάρια θυσιάστηκαν πολεμώντας τους Τούρκους οι οποίοι τους έκαψαν, αφού έριξαν αναμμένα κλαδιά με θειάφι και ρετσίνι μέσα στην εκκλησία της Αγιά-Σωτήρας, όπου είχαν κλεισθεί. Μόνο ένας μοναχός ονόματι Πανάρετος γλίτωσε.

Εικόνα 11: Αγία Σωτήρα, Μαυρομάτι.

Εικόνα 12: Μονή Οσίου Σεραφείμ Δομβούς.

Μονή Οσίου Σεραφείμ:

Στην Μονή Οσίου Σεραφείμ Δομβούς, στο όρος Ελικώνας στη Βοιωτία, εκπαιδεύονταν τα παλικάρια για την Επανάσταση, λόγω της απόμερης θέσης της. Ο Αρχιστράτηγος της Ρούμελης Γεώργιος Καραϊσκάκης πέρασε πολλές φορές από αυτό το μοναστήρι. Το ίδιο έπραξε και το Νοέμβριο του 1826 στο δρόμο του για την Αράχωβα, και προσκύνησε την εικόνα του Οσίου Σεραφείμ ζητώντας του βοήθεια. Τον ίδιο μήνα οι Τούρκοι επιτίθενται στη μονή, την οποία υπερασπίζονται οι στρατιώτες του Καραϊσκάκη. Τον Οκτώβρη του 1828 Τουρκαλβανοί ταμπουρώνονται στη μονή όμως ο Υψηλάντης με τους άντρες του την πολιορκούν και τους αναγκάζουν να παραδοθούν. Κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας το μοναστήρι πολλές φορές καταλήφθηκε, λεηλατήθηκε και πυρπολύθηκε από τους κατακτητές.

Μονή Ευαγγελίστριας:

Η Μονή Ευαγγελίστριας του δήμου Αλιάρτου λειτούργησε κρυφό σχολειό κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας.

Οι μικροί μαθητές φιλοξενούνταν σε μια κρύπτη, στην οποία υπήρχε πρόσβαση μόνο κάτω από το σημείο όπου

βρισκόταν η Αγία Τράπεζα μέσα στο ιερό του ναού. Η κρύπτη είναι αφιερωμένη στην Αγία Τριάδα και σε αυτήν έκρυβαν και τα ιερά κειμήλια της μονής που έπρεπε να προφυλαχθούν από τους αλλόθρησκους.

Εικόνα 13: Μονή Ευαγγελίστριας.

Μονή Μακαριωτίσσης:

Στη Μονή Μακαριωτίσσης, στις πλαγιές του όρους Ελικώνας πάνω από το χωριό Δομβραίνα, έβρισκαν καταφύγιο κλέφτες κι αρματολοί που δρούσαν στην περιοχή κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας. Λόγω της θέσης της υπήρξε πέρασμα μεταφοράς πολεμοφοδίων και στρατού μεταξύ Πελοποννήσου και Στερεάς. Το Νοέμβριο του 1826 Τουρκαλβανοί υπό τις διαταγές του Μουσταφάμπεη, κατέλαβαν τη μονή και πυρπόλησαν το ναό.

Εικόνα 13: Μονή Μακαριωτίσσης.

Εικόνα 14: Μονή Αγίου Νικολάου του νέου, Υψηλάντης Βοιωτίας

Μονή Αγίου Νικολάου:

Ο Δημήτρης Υψηλάντης στις 28 Αυγούστου 1829 στη Μονή Αγίου Νικολάου Υψηλάντη στήνει το στρατηγείο του και αντιμετωπίζει τους Τούρκους στην Μάχη της Πέτρας. Η μάχη τέλειωσε όταν οι Τούρκοι που

ηττήθηκαν βαριά ζήτησαν ειρήνη. Μέσα σε ένα κελί του μοναστηριού στις 13 Σεπτεμβρίου 1829 υπεγράφη η συνθηκολόγηση των Τούρκων λήγοντας την επί 4 αιώνων σκλαβιά των Ελλήνων.

Ποιος θα φανταζόταν στις 27 Μαρτίου του 1821 που άρχισε η επανάσταση στη Ρούμελη από ένα μοναστήρι ότι έπειτα από 9 χρόνια στις 13 Σεπτεμβρίου 1829 θα τελείωνε με τεράστια επιτυχία των Ελλήνων ξανά σε ένα μοναστήρι.

Πηγές:

<https://youtu.be/eYOCrIHQrBY?t=14>

<https://e-sterea.gr/index.php/nea/epikairotita/34735-ta-monastiria-tis-voiotias-stin-epanastasi-tou-1821>

https://www.imtl.gr/?page_id=21484

<https://www.vimaorthodoxias.gr/monastiria-tou-kosmou/ta-voiotika-monastiria-stin-epanastasi-tou-1821-foto-2/>

<https://www.timesnews.gr/apo-ti-moni-lykoyresi-xekinise-o-agonas-gia-tin-apeleytherosi-tis-leivadias/>

<https://www.pemptousia.gr/2018/03/ta-voiotika-monastiria-stin-epanastasi-tou-1821/>

<https://www.vimaorthodoxias.gr/monastiria-tou-kosmou/ta-voiotika-monastiria-stin-epanastasi-tou-1821-foto-2/>

<http://petravillage.weebly.com/alphaxiioaomicrontheta941alphataualpha.html>

<https://greekorthodoxreligioustourism.blogspot.com/2020/02/blog-post.html>

<https://permissos.gr/>

<https://www.facebook.com/350962365016035/posts/3542988105813429/>

<https://mavromati.gr/archives/directory/agiasotira>